

Kâmil Kîlanî'nin Ebu'l-Hasan Adlı Kısa Hikayesinin Tahlili

Analysis of Kamil Kîlanî's Short Story Named as Ebu'l-Hasan

Bedir ÇETİNEL

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Arap Dili Eğitimi A.B.D.
Gazi University, Faculty of Education, Department of Foreign Languages Education, Division of
Arabic Language Education
cetinelbedir@gmail.com
ORCID: 0009-0001-4859-2485

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 28.08.2024

Kabul Tarihi / Accepted : 13.10.2024

Yayın Tarihi / Published : 31.12.2024

Yayın Sezonu / Pub Date Season : Aralık / December

Cilt / Volume: 2 • **Sayı / Issue**: 2 • **Sayfa / Pages**: 561-576

Atf / Cite as

ÇETİNEL, B. (2024). Kâmil Kîlanî'nin Ebu'l-Hasan Adlı Kısa Hikayesinin Tahlili,
Lisânî İlimler Dergisi, 2(2), 561-576.

Doi: 10.5281/zenodo.14478974

İntihal / Plagiarism

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Yayın Hakkı / Copyright®

LİDER, Lisânî İlimler Dergisi, uluslararası, bilimsel ve hakemli bir dergidir. Tüm hakları saklıdır.
Journal of Linguistic Studies is an international, scientific and peer-reviewed journal. All rights reserved.

Dergimizde yayımlanan makaleler,
Creative Commons Atf 4.0 Uluslararası (CC BY 4.0) ile lisanslanmıştır.

*The articles published in our journal are licensed under
Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).*



Öz: Arap ülkelerinin birçoğunda olduğu gibi, Mısır da çocuk edebiyatıyla geç tanışmış olsa da bu konuda kısa sürede küçümsenemeyecek bir aşama kaydetmiş, birçok alanda olduğu gibi, bu alanda da Arap Dünyasının lideri olmuş ve bu konuya eğilen birçok şair yetiştirmiştir. Bunlardan birisi olan Kâmil Kîlanî, 20 Ekim 1897'de Kahire'nin El-Qalaa bölgesinde, Mukattam Dağı yakınında doğmuştur. Mısırlı yazar ve şair Kâmil Kîlanî, çocuk edebiyatının öncülerinden biri olarak kabul edilir çünkü binlerce çocuk Hikâyesi yazmış ve çevirmiştir. Kâmil Kîlanî, çocuklara radyo aracılığıyla hitap eden ilk kişi ve Mısır'da çocuk kütüphanesi kuran ilk kişidir. Bu çalışmada Kâmil Kîlanî'nin yazdığı "Ebu'l-Hasan" adlı kısa hikâye incelenmiştir. Hikâyenin

kahramanı olan Ebu'l-Hasan, Harun Reşit zamanında yaşayan varlıklı bir ailenin oğludur. Babasının ölümünün ardından miras ona kalmıştır. Mirasın bir kısmını başıslamış, bir kısmını ise saklamış ve kendisini para için sevenlerden uzaklaşmıştır. Harun Reşit ile tanışmış ve halifeyi evine davet etmiştir. Halife, onun cömertliğine hayran kalarak bir isteğini yerine getirmeyi teklif etmiştir. İsteği yerine getirilen Kâmil Kîlanî'nin başından oldukça etkileyici olaylar gelişmiştir. Sonuçta okuyucuya ilgi bırakan tarihi bir kısa öykü ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kâmil Kîlanî, Ebu'l-Hasan, Arap Edebiyatı, Kısa Hikâye, Tahlil

Abstract: Although Egypt, like many Arab countries, was late to meet children's literature, it has made significant progress in this regard in a short time, and has become the leader of the Arab World in this field, as in many other fields, and has produced many poets who have focused on this subject. One of these, Kâmil Kîlanî, was born on October 20, 1897 in the El-Qalaa region of Cairo, near Mount Muqattam. The Egyptian writer and poet Kâmil Kîlanî is considered one of the pioneers of children's literature because he wrote and translated thousands of children's stories. Kâmil Kîlanî was the first person to address children via radio and the first person to establish a children's library in Egypt. In this study, the short story "Ebu'l-Hasan" written by Kâmil Kîlanî was examined. The hero of the story, Abu'l-Hasan, was the son of a wealthy family living in the time of Harun Rashid. After his father's death, he inherited the inheritance. He donated some of the inheritance, hid the rest, and distanced himself from those who loved him for money. He met Harun Rashid and invited the caliph to his home. The caliph, impressed by his generosity, offered to fulfill one of his wishes. Quite impressive events developed from the beginning of Kamil Kîlani, whose wish was fulfilled. As a result, a historical short story that intrigues the reader emerged.

Keywords: Kamil Kîlani, Abu'l-Hasan, Arabic Literature, Short Story, Analysis

Giriş

Mısır, Arap ülkelerinin en kalabalık ve bazı bakımlardan en ilerlemiş olan ülkelerden bir tanesidir. Medeniyetler beşiği olan Ortadoğu'da yer almakta olup çok eski ve köklü bir tarihi vardır. 1800'lü yıllardan itibaren önemli olaylar yaşamış, birçok alanda yenilikler yapmış ve Arap Dünyasının öncü ülkesi olmuştur. Pek çok Arap ülkesi gibi, Mısır da çocuk edebiyatıyla geç tanışmış olsa da bu konuda kısa sürede küçümsenemeyecek bir aşama kaydetmiş, birçok alanda olduğu gibi, bu alanda da Arap Dünyasının lideri olmuş ve bu konuya eğilen birçok şair yetiştirmiştir. Şüphesiz bunların önde gelenlerinden birisi de Kâmil Kîlanî'dir. Keylanî, hayatını çocuklara ve onları yetiştirmeye adanmış öncü şair ve yazarlardandır. Türkiye'de pek tanınmayan, ama eserleri tüm Arap Dünyasında okunan Kâmil Kîlanî, hayatını çocuk edebiyatına adanmış, bu alanda birçok hikâye ve şiir yazmış, batı ede-

biyatının şaheser eserlerini Arapçaya uyarlamıştır. Bu önemli çalışmalarına ek olarak, klasik Arap Edebiyatının bazı eserlerini tahkik ve şerh ederek yayınlamıştır (Akyürek, 23, 2014). Üstün ahlakı ve bilgisi sayesinde herkesi kendine hayran bırakan Kâmil Kîlanî'nin eserleri de büyük beğeni toplamış, çağdaşı olan büyük şair Ahmet Şevkî, Şekip Arslan gibi birçok ünlünün takdirini kazanmıştır. Kendisine Çocuk Edebiyatı'nın öncüsü lakabı verilmiştir. Bu makalede yazarın "Ebu'l-Hasan" adlı Hikâyesi değerlendirilmiştir.

A. Şekil (Biçim) Yönüyle İnceleme

Bu incelemede Kâmil Kîlanî'nin yazdığı "Ebu'l-Hasan" adlı kısa hikâye kullanılmıştır. Bu kısa hikâye 2012 yılında Kahire'de bulunan Hindawi eğitim ve kültür vakfı tarafından basılmıştır. Hikâye 14 sayfadan oluşmaktadır.

B. İçerik Yönüyle İnceleme

Bu bölümde hikâyenin özeti, tahlili, konusu, türü, bitişi, değerlendirilmesi ve yazarın hayatına yer verilecektir (Arkan, 258, 2020).

1. Ebu'l-Hasan Adlı Hikâyenin Özeti

Ebu'l-Hasan Bağdat'ta doğup büyür. Babası çok zengindir. Kendisi çok cömert bir kişidir. Babası vefat ettiğinde ona çokça mal miras kalır. Arkadaşları sevgi ve samimiyet gösterisi yaparak etrafına toplanır. Ebu'l-Hasan kendini fakirmiş gibi gösterir. Arkadaşları ona küsüp ve onu ziyaret etmeyi bırakır. Ebu'l-Hasan olayı annesini anlatır. Annesi servetinin yarısını saklamasını söyler ve bu acı olaydan kendine pay çıkarmasını söyler. Ebu'l-Hasan sadece garibanlarla arkadaşlık etmeye ve eski arkadaşlarına dönmemeye karar verir. Ebu'l-Hasan, Harun Reşit ile karşılaşır ve onu evine çağırır. Başından geçenleri anlatır. Halife çok şaşırır. Evine kadar onunla birlikte yürür ve halife Ebu'l-Hasan'ın mertliğine hayran kalır. Kendisinden bir şey isteyip istemediğini sorar. Ebu'l-Hasan bir günlüğüne halife olma isteğini dile getirir. Halife onun içeceğine uyku ilacı katar ve hizmetçisi onu saraya taşır. Hizmetçi ona Halifenin elbiselerini giydirir ve Halife onun halife olduğuna inandırıldıktan sonra saraydaki herkesin emirlerine itaat etmesini söyler. Ebu'l-Hasan uyandırıldığında çok şaşırır. Kendini rüyada sanar. Onun uyanık olduğunu ve halife olduğunu teyit ettiklerinde hayreti daha da artar. Halife olunca cezalandırılması gereken beş kişiyi cezalandırıp annesine içinde bin Dinar olan keseyi gönderir. Günün sonunda içeceğine tekrar uyku ilacı atarak evine, yatağına bırakılır. Uyandığında acıdan ve hayretten çılgın atar.

Annesi yanına gelince halife olup olmadığını sorar. Ebu'l-Hasan annesinin içinde bin dinar olan bir keseyi getirdiğini görünce yaşadıklarının rüya olmadığını anlar. Annesi Ebu'l-Hasan'ın delirdiğini düşünüp bir ay kaldığı Bimaristan'a (Hastane) götürür. Akli başına gelip Ebu'l-Hasan olduğuna karar kılınan dek serbest bırakmazlar (Yavuz, 64, 2013).

Ebu'l-Hasan halife ile ikinci kez karşılaşır onun selamını almaz. Halife, Ebu'l-Hasan ondan razı olana kadar ona iyi davranır. Ebu'l-Hasan halifeyi evine çağırır. Halife Ebu'l-Hasan'ın başına gelenlerden çok üzgündür. Uyku vakti gelince tekrardan Halife Ebu'l-Hasan'ın içeceğine ilaç atar. Uyandığında kendini sarayda bulup afallar. Hayretten delirmek üzeredir.

Kendini rüyada zanneder. Ebu'l-Hasan bir hizmetçiye uyanık olduğundan emin olmak için kulağını ısırmasını söyler. Bunun üzerine hizmetçi kulağına ısırır. Ebu'l-Hasan acının şiddetinden çılgın atar. Halife olduğundan emin olduğunu söyler. Kulağının duyduğuna gözünün gördüğüne inanmaya tereddüt eder. Ebu'l-Hasan var gücüyle bağırır:

- Hiç şüphesiz ben müminlerin emiriyim ve Ebu'l-Hasan değilim.

Halife bütün olanları görür, odaya girer. Ebu'l-Hasan işin hakikatini anlar. Halife'nin ayaklarına kapanır. Halife, Ebu'l-Hasan'ı mal ve para yağmuruna tutar. O günden itibaren onu dost edinir.

Hikâyenin Tahlili

Gündelik, gerçek bir hayattan alınmış ya da alınması mümkün olan olayların belirli bir zaman diliminde, romana göre daha sınırlı bir şekilde anlatılması olan hikâyeler, olay örgüsü, konu, şahıs kadrosu, zaman, mekân, anlatıcının bakış açısı, dil ve üslup açılarından tahlil edilerek değerlendirilir (Boso, 2014, 5).¹

Bu bölümde; hikâyenin konusu ve olay örgüsüne olayda yer alan asıl karaktere ve yardımcı karakterlere, mekanlara, anlatım yöntemi ve bakış açısına, kullanılan tekniklere, kullanılan dil ve üslup özelliklerine yer verilecektir.

2.1. Hikâyenin Konusu ve Olay Örgüsü

Ebu'l-Hasan adlı bir adamın, babasının ölümünden sonra miras alması ve bu durumu nasıl kullanacağına dair bir mücadelesini ele alır. Ebu'l-Hasan, zenginliğini gizleyerek fakir gibi davranır ve eski arkadaşlarına karşı dürüstlüğü sınırlar. Ancak, yaşadığı deneyimler ve karşılaştığı Halife ile olan etkileşimler sonucunda gerçek kişiliğini keşfeder.

Hikâye büyük bir olay örgüsü çerçevesinde gerçekleşir ve mutlu biter. Dostluk, samimiyet ve cömertlik, ikiyüzlü davranmama gibi ahlaki erdemleri içerir.

2.2. Hikâyenin Karakterleri

¹ Emine Yaman Boso, İskender Pala'nın Roman ve Öykülerinde yapı ve tema, Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014, s. 5.

Hikâyedeki kahramanlar Ebu'l-Hasan, Ebu'l-Hasan'ın annesi, Halife Harun Reşit, Hizmetçi, Cariyeler ve Vezir Cafer'dir.

2.2.1. Hikâyenin Başkahramanları

Ana kahraman Ebu'l-Hasan'dır. Olaylar üçüncü kişi ağzıyla anlatılır. Ebu'l-Hasan babası ölmüş ve kendisine miras kalmış bir kişidir. Ebu'l-Hasan cömert bir kişiliğe sahip olduğu anlatılır. Zenginliğini paylaşma isteği ve dürüstlüğüyle öne çıkar. Kendini fakir gibi gösterip, gerçek dostlarını ayırt etmek ister.

Halife Harun Reşit, Bağdat'ın halifesidir. Hikâyede önemli bir yere sahiptir. Ebu'l-Hasan'ı sınavarak gerçek karakterini ortaya çıkarmak için planlar yapar.

Annesi ise Ebu'l-Hasan'a nasihat eder, öğüt verir. Doğruyu bulmasına yardımcı olur ve ona gerçek değerlerini hatırlatır.

Hizmetçi ve Cariyeler, Halife Harun Reşit'in sarayında hizmet eden karakterlerdir. Ebu'l-Hasan'ın halife olduğuna inandırıldığı sahnelerde etkin roller üstlenirler.

Vezir Cafer, Halifenin veziridir. Ebu'l-Hasan'ın durumunu anlamak ve halifeyi bilgilendirmekle görevlidir.

2.3. Hikâyenin Anlatım Yöntemi

Bakış açısı, anlatım odaklı metinlerde vuku bulan olayların ve bu olayların kurgusunu oluşturan mekân, zaman, karakterler gibi faktörlerin görülmesi ve aktarılmasıdır. Sunulan bilginin kim tarafından ve kime nakledildiği sorularına verilen cevaptır (Aktaş, 1984, 73).² Bu hikâyeye, üçüncü şahıs anlatım yöntemini kullanmaktadır. Üçüncü şahıs anlatıcı, roman ve hikâyeye gibi türlerin ortaya çıktığı andan günümüze kadar yaygın bir şekilde kullanıldığı için, edebiyatın en yerleşmiş yöntemlerinden bir tanesi haline gelmiştir. Bu anlatı yapısında, romandaki olaylardan, kişilerden, yer ve zamandan bağımsız bir "anlatıcı" bulunur. Olayların dışarıdan bir gözlemci tarafından aktarıldığı bir perspektiften anlatılmaktadır. Olaylarda karakterlerin bakış açısı duygu ve düşüncesi nesnel bir şekilde sunulmaktadır. Bu anlatım yöntemi, olayların objektif bir şekilde sunulmasına ve okuyucunun hikâyeyi daha geniş bir bakış açısıyla değerlendirmesine olanak tanır.

2.4. Hikâyede Sunulan Mekânlar

Bir yazar; olayların gerçekleştiği çevreyi tanıtmak, ortam hakkında bilgi vermek ve böylelikle kahramanların daha iyi anlaşılmasını sağlamak ama-

2 Şerif Aktaş, Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş, (Ankara: Birlik Yayınları, 1984), 73-74

ciyla ve içinde bulunulan toplumun yansıtılması hedefiyle mekân unsurundan yararlanabilir (Tekin, 2010, 129).³ Bu öyküde hikâyenin ana mekânı Bağdat'tır. Olayların çoğunun yaşandığı yer burasıdır. Hikâyedeki bir diğer mekân ise Ebu'l-Hasan'ın halife ile karşılaştığı köprüdür. Ebu'l-Hasan'ın evi hikâyenin sahnesi konumundadır ve bu yer birçok kez hikâyede geçmiştir. Halife'nin sarayı da Ebu'l-Hasan'ı halife olduğuna inanması için ikna edilmeye çalıştıkları yerdir.

Halife onun sözüne güldü ve isteğini yerine getirmeyi keline görev bildi. Sonra onu gafil avladı ve içeceği uykuya ilacı kattı. Ebu'l-Hasan içer içmez uykuya daldı. Halife hizmetçisine Ebu'l-Hasan'ı saraya taşımasını ve yatağına yatırıp kendi elbiselerini giydirmesini söyledi.

Ebu'l-Hasan'ın halife olduğuna inandırıldıktan sonra saraydaki herkesin onun emirlerine her konuda itaat etmesini emretti. (Harun Reşid) (s.6)

Öyküde adı geçen bir diğer mekân ise Bimaristan'dır. Burası İslâm dünyasında klasik hastanelerin genel adıdır. Genellikle akıl hastası olanlar bu hastanelerde tedavi edilmektedir.

Annesi onu yanlış düşündüğünü ikna etmeye çalıştı. Telaş ve gürültüsü daha da arttı. Komşular neler olduğunu sormaya geldiler ve neredeyse sesini duyamıyorlardı. Ebu'l-Hasan'ın halife olduğunu söylediğini duyunca delirdiğini düşündüler. Ve onu bir ay geçirdiği Bimaristan'a götürdüler. Akli başına gelip Ebu'l-Hasan olduğuna karar kılana dek serbest bırakmadılar. (s.9)

2.5. Olayların Kronolojik Sıralaması

Vaka zamanı olarak adlandırılan öykü zamanı olayların geçtiği anı kapsar. Nesnel zamanın tümünü kapsamaz. Nesnel zaman akıp gidebilir ama olaylar zamanın bir kısmında ortaya çıkar (Çetin, 2004, 131).⁴ Bu hikâyede zaman kavramı, olayların gerçekleşme sıralamasını, geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek arasındaki ilişkiyi ve olayların zaman içinde nasıl geliştiğini anlamamıza yardımcı olur. Ebu'l-Hasan'ın babasının ölmesi geçmiş zamana, şimdiki zaman ise Ebu'l-Hasan'ın Halife Harun Reşid'in sarayında olduğu zaman dilimini kapsar. Ebu'l-Hasan'ın saraya davet edilmesi, halife olduğuna inandırılması ve saraydaki yaşantısı gibi olaylar, hikâyenin ana hatlarını oluşturur ve hikâyenin sonunda, Halife Harun Reşid'in Ebu'l-Hasan'ı dostu olarak kabul etmesi ve ona hediyeler vermesi gibi olaylar, hikâyenin gelecekteki sonuçlarını temsil eder.

3 Mehmet Tekin, Roman Sanatı 1: Romanın Unsurları (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2010), 129-130.

4 Nurullah Çetin, Roman Çözümleme Yöntemi, 131.

2.6. Hikâyede Kullanılan Anlatım Teknikleri

Yazar, son dönem Arap edebiyatının temel taşlarından Taha Hüseyin'in arkadaşı olmasının yanında, Arap dili ve edebiyatı üzerinde teorilerin kurulduğu edebiyat sohbetlerinin de daimî üyesidir.

Hikâyelerin en büyük özelliği ise hikâyeyi oluşturan kelimelerin seçiminde yazarın usta olmasının yanında, bir kelimenin dilde kullanılan en yaygın anlamından başlayarak ikinci, üçüncü derecedeki tali anlamlarını da kullanarak dil seviyesinin ilerlemesine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Kâmil Kîlanî'nin Hikâyelerindeki anlatım, genellikle okuyucunun karakterlerle empati kurmasını ve olayları daha derinlemesine anlamasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

Ayrıca, Hikâyelerinde diyaloglar aracılığıyla karakterler arasındaki etkileşimi ve iletişimi canlandırır. Kîlanî'nin Hikâyelerinde ayrıca gerçekçi bir anlatım tarzı da dikkat çeker. Karakterlerin ve olayların detaylı betimlemeleriyle birlikte, okuyucuların hikâyenin içine çekilmesi amaçlanır. Bazı Hikâyelerinde flashback (geçmişe dönüş) tekniklerine de yer vererek karakterlerin geçmişlerini ve motivasyonlarını daha iyi anlatır. Bu hikâyede de bu yöntemlere sık sık yer verilmiştir.

2.6.1. Diyalog Tekniği

Hikâyede kullanılan tekniklerden biri olan diyalog tekniği, karakterlerin birbirlerine karşı duygularını, düşüncelerini, birbirlerinden taleplerini dile getirdikleri konuşma faaliyetidir (Tekin, 2010, 254).⁵

Bu hikâyede de diyalog tekniğinden yararlanılmıştır.

- *Ebu'l-Hasan benden bir şey istemeyecek misin?*

Ebu'l-Hasan:

- *Evimin yakınında yaşayan 5 kötü insanı cezalandırmak için bir gün bile olsa halife olmayı diliyorum. Kendilerini ilgilendirmeyen işlere giriyorlar ve onların kötülüğünden dolayı kimse güvende değil. (s.6)*

2.6.2. Monolog Tekniği

Ebu'l-Hasan'ın içsel düşüncelerini ve duygularını yansıtan bir monolog örneği bulunmaktadır.

Ebu'l-Hasan ağlayarak annesine gitti ve kendisine fakirliğinden dolayı ayrılıp küsen arkadaşlarını anlattı. Annesi;

5 Tekin, Roman Sanatı 1: Romanın Unsurları, 254.

Onlar seninle sadece malın için arkadaşlık etti. Fakir olduğunu (paranın bittiğini) öğrenince sana küstüler. Servetinin kalan yarısını sakla. Bu öğrendiğin şiddetli dersten kendine pay çıkar oğlum.

Bu alıntıda, Ebu'l-Hasan'ın içsel düşünceleri ve annesiyle yaptığı diyalog, onun duygusal durumunu ve içsel çatışmalarını yansıtmaktadır. Bu, monolog tekniğinin bir örneğidir çünkü

Ebu'l-Hasan kendi düşüncelerini ifade ederken, diğer karakterlerin katılımı olmadan kendi iç sesini dinliyoruz.

2.6.3. Geriye Dönüş Tekniği

Bu teknikte, olup bitmiş olaylara geri dönülerek o anlardan aktarma yapılır. Bu aktarma ileri bir tarihte anımsama ya da önceden tutulmuş olan kayıtların okunması ile gerçekleşir.

Ebu'l-Hasan halife Harun Reşit zamanında Bağdat'ta doğup büyüdü. Babası çok zengindi, babası vefat ettiğinde ona çokça mal miras kaldı ve bu mirası iki eşit parçaya böldü. Yarısını harcadı diğer yarısını ise sevinç ve mutluluğuna vakfetti. Onun etrafına sevgi ve samimiyet gösterisi yaparak birçok arkadaşı toplandı. Kısa bir sürede servetinin yarısını onlara bağışladı.

Bu parça, Ebu'l-Hasan'ın geçmişine ve babasının servetini nasıl kullandığına dair bir geriye dönüş sunar. Geçmişteki bu olaylar, Ebu'l-Hasan'ın karakterini şekillendiren deneyimlerin anlaşılmasına yardımcı olur ve hikâyenin ilerleyen kısımlarında onun davranışlarını açıklar.

2.6.4. Özetleme Tekniği

Ebu'l-Hasan eski arkadaşlarına dönmeyeceğine yemin etti. O günden sonra sadece tanımadığı garibanlarla arkadaşlık edecekti. Ve bu arkadaşlığı herhangi biriyle bir geceden fazla olmayacaktı.

Bu bölümde, Ebu'l-Hasan'ın yeni bir karar aldığı ve bundan sonra nasıl davranacağına dair bir özet sunulmuştur. Bu teknik, hikâyenin gidişatını hızlandırmak veya okuyucuya belirli bir zaman diliminde meydana gelen önemli olayları özetlemek için kullanılır.

2.6.5. İç Çözümleme Tekniği

Ebu'l-Hasan'ın annesi, ona arkadaşlarının gerçek niyetlerini açıklar ve Ebu'l-Hasan'a yaşadığı deneyimden ders çıkarmasını öğütler. Bu, Ebu'l-Hasan'ın arkadaşlarının gerçek niyetlerini anlamasını ve gelecekteki ilişkilerinde daha dikkatli olmasını sağlar.

Bu örnekte, Ebu'l-Hasan'ın annesiyle olan diyalog, karakterin iç düşüncelerini ve duygularını açığa çıkarır. İç çözümleme, karakterlerin içsel dü-

şüncelerini, duygularını ve motivasyonlarını okuyucuya aktarmak için kullanılan bir tekniktir.

2.6.6. Anlatma Tekniği

Akşam köprü'nün üstünde bekleyen Ebu'l-Hasan, Musul'dan gelen tüccar kılığındaki Halife Harun Reşid'i ve yanındaki hizmetçisini görünce sevindi. Halifeyi evine davet etti ve bir gece misafir etti. Ancak hiç konuşmadılar. Halife şaşırды ve nedenini sordu. Ebu'l-Hasan, her şeyi anlattı ve halifenin şaşkınlığı daha da arttı. Eve varana kadar halife ve hizmetçisiyle birlikte yürüdüler.

Bu cümleler Hikâyedeki anlatma tekniğine örnektir. Üçüncü şahıs bakış açısından anlatılan bir bölümü temsil eder.

2.7. Hikâyede Kullanılan Sembol ve Benzetmeler

Ebu'l-Hasan'ın halife ile karşılaştığı köprü, kaderin ve dönüm noktalarının sembolü olarak ele alınabilir. Halife zenginliğin ve gücün sembolüdür.

Ebu'l-Hasan'ın zenginliği, güneş gibi parlıyordu, ancak etrafındaki karanlık gölgeler onun kalbindeki sisli bulutları saklamaya yetiyordu. Burada ise benzetme sanatından yararlanılmıştır.

2.8. Hikâyenin Sonlandırılması

Öykü güzel bir son ile sonlanmıştı. Ebu'l-Hasan gerçeği anlayıp halifenin ayağına kapandıktan sonra halife onu mal ve para yağmuruna tutmuştur.

2.9. Dil ve Üslup

Yazar süslü bir anlatım kullanmıştır. Diyaloglar, zengin betimlemeler, gizem ve gerilim unsurlarını hikâyeye ekleyerek genellikle okuyucunun karakterlerle empati kurmasını ve olayları daha derinlemesine anlamasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

Değerlendirme

Kâmil Kîlanî 'Ebu'l-Hasan' adlı Hikâyesinde üçüncü kişili anlatım kullanmıştır. Üçüncü kişili anlatım, olaylara objektif bir perspektiften bakmamıza yardımcı olur. Aynı zamanda hikâyede geçen kişilerin durumlarını en iyi şekilde anlamamıza yardımcı olur. Hikâyede diyalog, iç monolog, özetleme, anlatma, iç çözümleme ve anlatım teknikleri başarılı bir şekilde kullanılmıştır. Hikâyede zamana paralel olarak kısaltmalar yapılmıştır. Ebu'l-Hasan'ın arkadaşlarına karşı paylaşımcı olması ve halifeye karşı da cömertliği öne çıkan erdemlerden biridir. Hikâyede Harun Reşid'in zenginliği ve istediğini yapabilmesi gücü sembolize eder.

Ebu'l-Hasan'ın babasından miras kalan zenginlik, maddi bolluğun yanı sıra insan ilişkilerindeki karmaşıklığı ve insanların niyetlerini sorgulamasını simgeler. Ebu'l-Hasan'ın arkadaşları ile aralarındaki durum ikiyüzlülük ve çıkara dayalı bir arkadaşlık ilişkisinden bahseder. Başkahramanlardan olan Vezir Cafer görevini iyi yapan biridir. Ebu'l-Hasan'ın Halife olduğuna inandırılması hususunda önemli bir rol oynamıştır. Ebu'l-Hasan aslında cömertliği ile bütün hikâyeye yön vermiş ve halifenin dikkatini çekmiştir. Halife tarafından içirilen uyku ilacı, Ebu'l-Hasan'ın hayatında zorla yapılan değişikliklerin bir yansıması olarak görülebilir. Halife Ebu'l-Hasan'ın cömertliği üzerine, kendisinden istenileni yerine getirmesi ve ikinci kez köprüde karşılaştıklarında, Ebu'l-Hasan'ın gönlünü alma çabaları erdem ve kişiliğin göstergesidir. Yazar fasih bir dille saygı, sevgi ve cömertlik erdemlerinin yanı sıra hikâyeyi oluşturan kelimelerin seçiminde son derece ustaca davranmıştır, bir kelimenin dilde kullanılan en yaygın anlamından başlayarak ikinci, üçüncü derecedeki tali anlamlarını da kullanarak dil seviyesinin ilerlemesine katkı sağlamıştır. Yazarı aynı zamanda Arap dünyasında çocuk Hikâyelerinin önderi olarak bilinir.

Yazarın Biyografisi

Mısırlı yazar ve şair Kâmil Kîlanî, çocuk edebiyatının öncülerinden biri olarak kabul edilir çünkü binlerce çocuk hikâyesi yazmış ve çevirmiştir. Gazetecilik de yapmıştır ve Romantizm Okulu şairlerinden "Apollo" yönetim kurulu üyesi olmuştur. Kâmil Kîlanî, 20 Ekim 1897'de Kahire'nin El Qalaa semtinde doğdu ve burada büyüdü. Okuma yazma öğrenip Kur'an'ı ezberlediği evde yetişti. Kîlanî, 1907'de "Um Abbas" İlkokulu'na, ardından Kahire Lisesi'ne gitti ve burada lise diplomasını aldı. Bu dönemde İngiliz edebiyatını inceledi, Fransızca öğrendi ve İtalyan dilinin temellerini öğrendi. 1917'de Mısır Üniversitesi'ne katıldı ve buradan İngiliz Dili bölümünden lisans derecesi aldı. Aynı zamanda el-Ezhar Üniversitesi'nde Arap dilbilgisi, sözdizimi ve mantık derslerine katıldı. İngilizce öğretmenliği ve çeviri alanlarında birçok okulda çalıştı. 1922'de Evkaf Bakanlığı'nda görev aldı ve dilbilgisel düzeltmelerle ilgilendi. Burada kariyerine devam etti. Kîlanî, başlangıçta gazetecilikle uğraştı ve daha sonra edebiyat ve sanat alanında uzmanlaştı. 1918'de Modern Tiyatro Kulübü başkanı oldu ve ardından 1922'de "el-Raja" gazetesinin editörü oldu. 1925-1932 yılları arasında Arap Edebiyatı Birliği'nin sekreteri olarak görev yaptı. 1927'den itibaren çocuk edebiyatına ilgi duymaya başladı ve bu alanda öncü oldu. İlk çocuk Hikâyesi "Sindbad-ı Bahri"yi yayınladı ve aynı alanda birçok eser üretti. Çocuk Hikâyelerinin arasında, "Alaeddin'in Lambası", "Hayy ibn Yaqzan", "Nadirlerin Cüddesi", "Robinson Crusoe", "Şehr-i Zâd", "Binbir Gece" gibi eserler bulunmaktadır. Hollandalı oryantalist Reinhart Dozy'nin "Kavimlerin Kralı ve İslam Tarihine Bakış" adlı kitabını Arapçaya çevirmiştir ve ayrıca "Endülüs Edebiyatı Tarihine Bakış",

“Yazma Sanatı, Yazarlık Sanatını Nasıl Öğreniriz”, “Kardeş Ülkelerin Anıları” gibi eserler kaleme almıştır. İbn el-Rumi'nin Divan'ının yanı sıra İbn Zeydun'un Divan'ını da yayımlamıştır. Şiir eserleri arasında «Kâmil Kîlanî Çocuklar İçin Divanı» da bulunmaktadır. “Beni Kim İlgilendirir”, “Seni Unutacağım” ve “Aşk Anlatan Deli Şair” gibi şiirler yazmıştır. Ayrıca “Çocuk Şiiri” başlığı altında dergide yayımlanmış şiirler de vardır. Yazar Kâmil Kîlanî, 9 Ekim 1959'da 63 yaşında vefat etmiştir.

Kaynakça

- Aktaş, Ş. (1984). Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş. Ankara: Birlik Yayınları, Birinci Basım.
- Arkan, Z. (2020). "Ali Tantâvî'nin "İki Yetim (Yetîmân)" Adlı Hikâyesinin Tahlili" [Analysis of Ali Tantavi's Story of "Two Orphans"]. Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi-Pamukkale University Journal of Divinity Faculty 7/1, 255-285. Doi: <https://doi.org/10.17859/pauifd.723280>
- Çetin, N. (2004). Roman Çözümleme Yöntemi. Ankara: Öncü Basımevi.
https://www.marefa.org/کامل_الکيلاني Erişim: 21 Ocak 2024
- Akyürek, R. (2014). Mısır Çocuk Edebiyatında Kâmil Kılanî, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tekin, M. (2010). Roman Sanatı 1: Romanın Unsurları. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Yaman Boso, E. (2014). İskender Pala'nın Roman ve Öykülerinde Yapı ve Tema. Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Yavuz, K. (2013). Nermin Bezmen'in hayatı ve romanları üzerine bir inceleme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
<https://www.aljazeera.net/encyclopedia/2014/12/31/کامل-کيلاني>
- Vakıf K12, "Üçüncü Kişili Anlatım", Erişim: 19 Ocak 2024, <https://edebiyat.k12.org.tr/kavramlar/Üçüncü+Şahıs+Anlatıcı/68>

EBU'L-HASAN ADLI HİKÂYENİN ARAPÇA ORJİNALİNDEN ÇEVİRİSİ

Ebu'l-Hasan ve arkadaşları:

Ebu'l-Hasan halife Harun Reşit zamanında Bağdat'ta doğup büyüdü. Babası çok zengindi, babası vefat ettiğinde ona çokça mal miras kaldı ve bu mirası iki eşit parçaya böldü. Yarisini harcadı diğer yarisini ise sevinç ve mutluluğuna vakfetti. Onun etrafına sevgi ve samimiyet gösterisi yaparak birçok arkadaş toplandı. Kısa bir sürede servetinin yarisini onlara bağışladı.

Sonra onlara kendini fakirmiş gibi gösterdi, bunun üzerine arkadaşları ona küstü ve onu ziyaret etmeyi bıraktılar.

Ebu'l-Hasan ve annesinin diyalogu:

Ebu'l-Hasan ağlayarak annesine gitti ve kendisine fakirliğinden dolayı ayrılıp küsen arkadaşlarını anlattı. Annesi:

- Onlar seninle sadece malın için arkadaşlık etti. Fakir olduğunu (paranın bittiğini) öğrenince sana küstüler. Servetinin kalan yarisini sakla. Bu öğrendiğin şiddetli dersten kendine pay çıkar oğlum.

Ebu'l-Hasan'ın Planı:

Ebu'l-Hasan eski arkadaşlarına dönmeyeceğine yemin etti. Bugünden sonra sadece tanımadığı garibanlarla arkadaşlık edecekti. Ve bu arkadaşlığı herhangi biriyle bir geceden fazla olmayacaktı. Günbatımında köprü üstünde duruyordu. Birden bir garibanın ona geldiğini gördü evine çağırdı onu misafir etti ve ona bütün gece ikramda bulundu. Gün ağarınca onunla vedalaştı ve onu uygun görmedi. Bundan sonra ona selam vermeyi reddetti. Bir yıl boyunca kendini bu plana harcadı.

Harun Reşit:

Ebu'l-Hasan adeti olduğu üzere akşam vakti köprünün üstünde durdu ve Musul'dan gelen tüccar kıyafetiyle yola çıkan halife Harun Reşidi ve yanında da hizmetçisini görünce sevindi.

Ve halifeyi evinde bir gece kalma sözünü alıp evine davet etti. Sonra halife ile hiç konuşmadı. Halife şaşırıp ve bunun sebebini sordu. Ebu'l-Hasan olayının hepsini anlattı ve halifenin hayreti daha da arttı. Halife ve hizmetçisi eve ulaşana kadar onunla birlikte yürüdü. Halife Ebu'l-Hasan'ın cömertliğine hayran kaldı ve sordu:

- Ebül Hasan benden bir şey istemeyecek misin?

Ebu'l-Hasan:

- Evimin yakınında yaşayan 5 kötü insanı cezalandırmak için bir gün bile olsa halife olmayı diliyorum. Kendilerini ilgilendirmeyen işlere giriyorlar ve onların kötülüğünden dolayı kimse güvende değil.

Harun Reşid'in Sarayında:

Halife onun sözüne güldü ve isteğini yerine getirmeyi keline görev bildi. Sonra onu gafil avladı ve içeceği uykuyu ilacı kattı. Ebu'l-Hasan içer içmez uykuya daldı. Halife hizmetçisine Ebu'l-Hasan'ı saraya taşımasını ve yatağına yatırıp kendi elbiselerini giydirmesini söyledi.

Ebu'l-Hasan'ın halife olduğuna inandırıldıktan sonra saraydaki herkesin onun emirlerine her konuda itaat etmesini emretti. (Harun Reşid)

Ebu'l-Hasan'ın Hayreti:

Gün doğmadan Ebu'l-Hasan'ı uykusundan uyandırdılar. Ebu'l-Hasan kendisini halifenin yatağında görünce hayret etti-saf altından bir yatak- etrafında cariyeler ve hizmetçiler boyun eğerek ona sesleniyorlar:

- Hayırlı sabahlar ey mü'minlerin emiri!

Ebu'l-Hasan kendini rüyada sandı. Onun uyanık olduğunu ve halife olduğunu teyit ettiklerinde hayreti arttı.

Halife'nin Tahtında:

Vezir Cafer elinin önündeydi ve ona:

- Meclis tamamlandı ey mü'minlerin emiri

Sonra onunla halifenin tahtına oturana kadar beraber yürüdü ve o şaşkınlıktan ne yapacağını bilmiyordu. Harun Reşit yüksek bir pencereden onu gözlüyordu. İçi zevk ve sevinç doluydu. Ebu'l-Hasan tahta oturur oturmaz polis şefine o beş kişiyi hırpalamasını emretti. Kastım o ki; Ebu'l-Hasan'ın annesine içerisinde bin dinar olan keseyi vermeni emrettiğim gibi, bu kişileri de öyle bir ceza ile cezalandır ki diğerlerine ibret olsun. Biraz sonra Ebu'l-Hasan başka bir odaya gitti. Cariyeler de geldi ve ud çalarak en güzel şarkıları söylediler ve o uyanık mı yoksa rüyada mı bilmiyordu.

Ebu'l-Hasan'ın Evinde:

Gece olduğunda içeceği uykuyu ilacı koydular ve iç erişmez uykuya daldı onun evine taşındılar. Gün doğduğunda kendini yatağında uyur halde buldu. Acıdan mı hayretten çığlık attı. Annesi yanına geldi ve annesine dedi ki:

- Ben mü'minlerin emiri değil miyim (Harun Reşit)?

Annesi:

- Delirdin mi evladım! sen Ebu'l-Hasan'sın

Ebu'l-Hasan:

- Hayır! ben mü'minlerin emiriyim.

Annesi onu eğlendirmeye aklını yerine getirmeye çalışıyordu. Annesi düşmanlarının başına ne geldiğini anlattı ve halifenin-dün- kendisine gönderdiği keseyi getirdi. İçinde bin dinar vardı. Ebu'l-Hasan yaşadıklarının Rüya olmadığını anladı.

Annesine:

- Şu an halife olduğumdan emin oldum polis şefine - dün- O kötü insanları vurmasını ve bu keseyi sana göndermesini ben emrettim.

Bimaristan (Hastane):

Annesi onu yanlış düşündüğünü ikna etmeye çalıştı. Telaşı ve gürültüsü daha da arttı. Komşular neler olduğunu sormaya geldiler ve neredeyse sesini duyamıyorlardı. Ebu'l-Hasan'ın halife olduğunu söylediğini duyunca delirdiğini düşündüler. Ve onu bir ay geçirdiği Bimaristan'a götürdüler. Akli başına gelip Ebu'l-Hasan olduğuna karar kılana dek serbest bırakmadılar.

Ebu'l-Hasan ve Halife'nin diyalogu:

Sonra Ebu'l-Hasan- adeti olduğu üzere - Bağdat köprüsü'ne gitti ve ikinci kez halife ile karşılaştı. Halife tüccar kılığındaydı. Halife onun selamladı Ebu'l-Hasan ona cevap vermedi. Halife, Ebu Hasan ondan razı olana kadar ona iyi davrandı. Ebu'l-Hasan halifeyi evine çağırdı ve olanları anlattı. Halife başına gelenlerden çok üzgündü.

Halife'nin Sarayında:

Uyku vakti gelince Ebu'l-Hasan'ın içeceği ile ilaç attı hizmetçi onu saraya taşıdı sabah olunca uyandırdılar kendini yeniden halifenin sarayında buldu. Etrafındaki cariyeler onu selamlıyordu. Ebu Hasan afalladı. Hayretten delirmek üzereydi ve ona rüyadaymış gibi geldi sonra cariyeler ona şarkı söyledi.

Onu gülümseyerek karşıladılar vezir Cafer geldi ve onu selamladı.

Ebu'l-Hasan:

Ben kimim? Benim bir hayalperest olduğumu mu düşünüyorsun?

Vezir Cafer:

- Sen halife Harun Reşitsin.

Ebu Hasan bir hizmetçiye eğer uyanık olsaydım ve o kulağımı ısırıyorsa uyanık olduğumdan ve Rüya görmediğimden Emin olurum. Hizmetçi Ebu'l-Hasan'ın kulağını ısırırdı. Ebu Hasan acısını şiddetinden çılgılık attı ve dedi ki:

- Şu an uyumadığımı biliyorum uykuda olmadığımı da emin oldum şu an halife Harun Reşit olduğumu anladım.

Ebu'l-Hasan hala halifenin sarayında gördükleri karşısında hayrete düşmeye devam ederken gözlerinin gördüğü ve kulaklarının duyduğuna inanmakta tereddüt etti.

Sevinçten delirmek üzereydi. Sonra var gücüyle bağırdı:

- Hiç şüphesiz ben mü'minlerin emiriyim ve Ebu'l-Hasan değilim.

Hikâyenin sonu:

Halife bütün bu olanları duyuyor ve görüyordu ve odaya girdi gülmekten neredeyse yere düşüyordu. Ebu'l-Hasan onu tanıdı ve işin hakikatini anladı ayaklarına kapandı.

Halife buna sevindi ve ona sarıldı halife onu hediye ve para yağmuruna tuttu. O günden itibaren onu dost edindi.